

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПРОТИДІЇ ФІНАНСОВИМ ЗЛОЧИНАМ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

STATE POLICY OF COMBATING FINANCIAL CRIMES: ENSURING FINANCIAL SECURITY

У забезпеченні фінансової безпеки все більшу роль відіграють заходи протидії та боротьби з фінансовими злочинами, у зв'язку з якими до державного бюджету не надходять податкові платежі, відбувається незаконне привласнення фінансових ресурсів та відтік капіталу за кордон. Мета статті полягала у теоретико-практичному дослідженні державної політики протидії фінансовим злочинам для забезпечення фінансової безпеки України. Для досягнення цілей в роботі використано мета-аналіз наукових публікацій, статистичний аналіз різновидів фінансових злочинів в Україні та виявлення останніх тенденцій протидії та боротьби фінансовим злочинам. Дослідження теоретико-практичних аспектів державної політики протидії фінансовим злочинам вказує на її еволюцію, яка проявляється в розвитку різних напрямків такої політики, зважаючи на найбільш поширені види корпоративних та державних правопорушень, пов'язаних з незаконним збагаченням. Серед корпоративних фінансових злочинів виділено ті, що найбільше загрожують фінансовій безпеці України: легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, ухилення від сплати податків, зборів, шахрайство з фінансовими ресурсами. Натомість в державному секторі розповсюджене незаконне відшкодування ПДВ, розкрадання коштів при тендерах в бюджетній сфері, поширення ризикового податкового кредиту з ПДВ, укладення фіктивного договору про надання послуг. В процесі дослідження основних фінансових злочинів в Україні можна констатувати той факт, що вони тісно переплітаються між корпоративним та державним сектором, адже дають змогу незаконно заволодіти фінансовими ресурсами суб'єктам обох секторів. Тож державна політика протидії такій злочинності передбачає постійний розвиток системи запобігання, моніторингу, виявлення, попередження, усунення можливих правопорушень. Відповідно в Україні створено інституційні органи, відповідальні за реалізацію різних напрямків державної політики протидії фінансовій злочинності, сильними сторонами яких є аналітично-інформаційні структури. Діяльність останніх забезпечує скорочення негативного впливу на фінансову безпеку держави, зокрема передбачаючи повернення незаконно отриманих фінансових ресурсів їх власникам як в корпоративному, так і в державному секторах.

Ключові слова: запобігання фінансовій злочинності, публічне управління, система протидії злочинності, державна політика, фінансова безпека.

In ensuring financial security, measures to combat and fight against financial crimes play an increasingly important role, in connection with which tax payments are not received to the state budget, misappropriation of financial resources and capital outflows abroad take place. The purpose of the article was a theoretical and practical study of the state policy of combating financial crimes to ensure the financial security of Ukraine. To achieve the goals, the work used a meta-analysis of scientific publications, a statistical analysis of the types of financial crimes in Ukraine, and the identification of the latest trends in combating and combating financial crimes. The state policy of combating financial crimes is a component of state management of the state's financial security. The purpose of the article is a theoretical and practical study of the state policy of combating financial crimes to ensure the financial security of Ukraine. The study of the theoretical and practical aspects of the state policy of combating financial crimes indicates its evolution, which is manifested in the development of various directions of such policy, taking into account the most common types of corporate and state offenses related to illegal enrichment. Among corporate financial crimes, those that most threaten the financial security of Ukraine are highlighted: legalization (laundering) of property obtained through criminal means, evasion of taxes and fees, fraud with financial resources. Instead, illegal VAT refunds, embezzlement of funds during tenders in the budget sector, distribution of risky VAT tax credit, conclusion of a fictitious contract for the provision of services are widespread in the public sector. In the process of researching the main financial crimes in Ukraine, it is possible to ascertain the fact that they are closely intertwined between the corporate and state sectors, because they allow the entities of both sectors to illegally acquire financial resources. Therefore, the state policy of combating such crime provides for the continuous development of the system of prevention, monitoring, detection, prevention, and elimination of possible offenses. Accordingly, institutional bodies responsible for the implementation of various directions of the state policy of combating financial crime have been created in Ukraine, the strengths of which are analytical and informational structures. The activities of the latter ensure the reduction of the negative impact on the financial security of the state, in particular, providing for the return of illegally obtained financial resources to their owners in both the corporate and state sectors.

Key words: financial crime prevention, public administration, crime prevention system, state policy, financial security.

УДК 336.27:343.37
DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2024.41.26>

Штанцель С.Е.

к. техн. наук,
докторант кафедри публічного
адміністрування
Приватне акціонерне товариство
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна академія управління
персоналом»

Постановка проблеми. Глобалізація та цифровізація зумовлюють поглиблення проблем, пов'язаних з протидією фінансовій злочинності. Моніторинг, спостереження, кон-

троль та ідентифікація фінансових злочинів стають дедалі гострішим викликом для правоохоронних органів. Проблематику боротьби з різними видами відмивання доходів, отрима-

них незаконних шляхом, поглиблює розвиток кіберзлочинності, яка негативно впливає на діяльність державних та недержавних структур, зумовлюючи нові види загроз та ризиків у цій сфері державної політики. Тому боротьба з фінансовими злочинами потребує використання нових технологій протидії: аналітики даних, штучного інтелекту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В зарубіжній та вітчизняній літературі вивчаються окремі напрямки державної політики протидії фінансовій злочинності в Україні як одного з видів економічної злочинності та загроз національній безпеці країни на національному рівні. Автори розглядають класифікації економічної злочинності, серед яких і фінансові злочини, з точки зору публічного управління [5].

Державну політику протидії злочинності розглянуто в роботах: Р. О. Баранова (напрямок запобігання, протидія відмиванню незаконно отриманих доходів) [1]; Т. Г. Васильцева, О. П. Мульскої, Н. В. Василечка (автори вивчають стратегічно найбільш важливі завдання політики протидію ухиленню від оподаткування з використанням офшорних компаній) [2]; Д. Грицишена (визначено умови розробки, впровадження політики в сфері протидії економічним злочинам) [4]; А. П. Дикого (політика запобігання економічній злочинності як гарант економічної безпеки) [6]; Д. В. Долбнєва (пошук шляхів реформування системи боротьби з економічними злочинами) [7]. Водночас потребує уточнення поняття державна політика протидії фінансовим злочинам як один з напрямків державної політики в системі публічного управління, що має на меті забезпечення стійкості фінансової системи.

Мета статті полягає в теоретико-практичному дослідженні державної політики протидії фінансовим злочинам для забезпечення фінансової безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Для забезпечення фінансової безпеки у сфері публічного управління здійснюють оцінку загроз, до яких саме належить оцінювання масштабів фінансової злочинності в розрізі її основних форм, видів. На наступному етапі проводять оцінювання поточного стану забезпечення фінансової безпеки, ступеня ефективності запобігання та протидії фінансовим злочинам, можливим загрозам та ризикам. Далі відбувається планування завдань та заходів, розробка рекомендацій для покращення стану забезпечення фінансової безпеки відповідно ідентифікованим загрозам, ризикам та видам фінансових злочинів. Завершальним етапом виступає планування обсягів фінансо-

вих ресурсів, бюджету, необхідного для посилення, зміцнення фінансової безпеки, реалізації визначеного комплексу завдань у цій сфері.

Державна політика протидії фінансовим злочинам є складовою державного управління фінансовою безпекою держави, яка охоплює сукупність державних фінансових інтересів, інтересів інших інститутів суспільства у фінансовій сфері, що забезпечує фінансову стабільність та незалежність, стабільність фінансової системи держави, її розвитку та здатність до прогресу.

В науковій літературі відсутні єдині підходи до тлумачення поняття «фінансовий злочин» з точки зору публічного управління. Водночас у дослідженні, проведеному компанією Деллойт, під фінансовими злочинами розуміють такі їх види, як шахрайство, електронні злочини, кіберзлочинність, відмивання грошей, хабарництво, корупція, ринкові зловживання, інсайдерські угоди, санкції та інші, які пов'язані між собою саме фінансовим аспектом. Таким чином, державна політика протидії фінансовим злочинам має враховувати наявні проблеми органів державної влади, які існують в умовах порушення законодавства в цілях отримання доходів незаконним чином [26].

Для виявлення та попередження фінансових злочинів використовують такі засоби, як фінансові розслідування, мета яких виявлення осіб, що ухиляються від сплати податків, пов'язані з корупційними схемами, шахрайством, хабарництвом [7]. Зазначимо також, що мета фінансових розслідувань, які проводяться відповідними державними органами (Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), Бюро економічної безпеки України (БЕБ)) повернення незаконно отриманих коштів їх власникам.

Огляд літератури засвідчує відмінність понять «економічні злочини» та «фінансові злочини», адже до перших належать протиправні дії, пов'язані не лише з незаконно отриманими доходами (власне фінансовий аспект), а й дії, які стосуються привласнення активів, кримінальне банкрутство, податкові та кредитні злочини, корупція. В цілому економічні злочини здійснюються не лише у сфері економіки, а й пов'язані із зловживанням владними повноваженнями. Останні передбачають отримання економічних вигід та посягають на законний порядок здійснення економічного управління [7].

Д. Грицишен визначає економічні злочини та розглядає їх як об'єкт публічного управління національною безпекою, виділяючи такі їх види за секторами прояву: корпоративний, державний. Найбільш поширені види еконо-

мічних злочинів в корпоративному – легалізація, відмивання доходів в результаті злочинної діяльності, рейдерство, недобросовісна конкуренція [4]. Саме перший вид вважаємо найбільш поширеним серед фінансових злочинів, а власне фінансова складова відрізняє фінансові злочини від економічних, хоча мета обох – незаконне збагачення, отримання вигід (коштів, активів тощо).

В державному секторі публічного управління зустрічаються такі види злочинів: ухилення від сплати податків (фіскальні, податкові злочини), нецільове використання бюджетних коштів, корупція [4].

Зарезультатами дослідження Т. Г. Васильців, О. П. Мульська, Н. В. Василечко можна зробити висновок, що основні фінансові злочини, які зумовлюють загрозу фінансовій безпеці України, є використання офшорних юрисдикцій для виведення капіталу, механізми уникнення від сплати податків [2].

Саме створення компаній офшорного типу та організація злочинності з залученням осіб підставного типу є доволі поширеною практикою проведення незаконних операцій в цілях отримання фінансових вигід. Банківські установи (особливо малі банки, які мають змогу відкривати кореспондентські рахунки у великих банках у різних країнах світу) також можуть бути учасниками злочинних схем. Для відмивання доходів також використовують такі схеми як укладення фальсифікованих контрактів та рахунків-фактур для проведення фінансових операцій без реальної передачі продукту, за який виставлено такі рахунки [3].

Способи незаконної легалізації доходів можуть бути використані у різних сферах економічної діяльності, особливо у фінансовому секторі. Серед найбільш поширених правопорушень у фінансовій сфері, крім офшорних юрисдикцій, виділяють протиправні кредитні операції, шахрайство, пов'язане з використанням коштів бюджету, що реалізуються через фальсифікацію документів (паспорти, бухгалтерська звітність) з використанням фіктивних компаній. Поширення в Україні також набула незаконна компенсація відшкодуванням ПДВ [16].

Для відмивання коштів в Україні використовують фінансові та кредитні установи. В першу чергу банки нерозвинених країн використовують для проведення незаконних операцій, до працює формально законодавча база. Нелегально отримані кошти інвестуються в депозити, страхові, поліси, цінні папери. Для вивозу капіталу з країни використовують фізичне транспортування готівки, вивезення коштів через укладення зовнішньо економіч-

них угод на імпорт товарів, послуг, та вже згадані вище офшорні компанії [16].

Натомість, найбільш поширеними фінансовими злочинами в країнах ЄС є боротьба з шахрайством, що стосується фінансових інтересів країн Європейського Союзу та в основному стосується шахрайських практик використання коштів ЄС й оподаткування, боротьба з піратством та підробками, корупції в державному та приватному секторах, відмивання грошей та організованою злочинністю [24-25].

Огляд основних видів фінансових злочинів дає змогу розглянути їх поширеність в Україні та визначити ступінь негативного впливу на фінансову безпеку. У 2019-2021 роках кількість кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні перебувала приблизно на однаковому рівні, скоротившись у 2022 році до 3414 одиниць та зрісши у 2023 році до 4840 одиниць (в цілому скоротившись на 1107 одиниць за п'ять років). При цьому саме наведені фінансові злочини та їх кількість зросли на 691 одиниць, що зумовило в цілому ріст їх частки у структурі злочинів в економічній сфері. насамперед найбільше збільшилась кількість злочинів, пов'язаних з легалізацією майна, одержаного злочинним шляхом, а саме на 686 одиниць. Суттєво зросла кількість ухилень від сплати податків та зборів у 2023 році, в цілому на 62 одиниць за п'ять років. У структурі господарських злочинів фінансові склали 21% у 2019 році, 25% у 2020-2022 роках та 41% у 2023 році, що вказує на значні ризики фінансовій безпеці держави.

Кількість кримінальних правопорушень, які розслідуються Бюро економічної безпеки України, в цілому зросло на 87 одиниць, зокрема саме через фінансові злочини, пов'язані з незаконною легалізацією майна на 74 одиниць, що особливо збільшилися в 2023 році. Також останнім часом зростають ризики нецільового використання бюджетних коштів (кількість злочинів склала 4 одиниці у 2023 році). Ухилення від сплати податків теж належать до одних з найбільш типових фінансових порушень, які розслідуються Бюро економічної безпеки України.

В Україні серед останніх тенденцій протидії та боротьби з фінансовими злочинами виділимо наступні [15; 18; 22]:

– розвиток законодавчої бази в Україні за останні 2010-2024 роки та її гармонізація з міжнародними стандартами, зокрема для налагодження співробітництва з інституціями у відповідній сфері з інших держав, що пояснюється в цілому з активізацією боротьби з економічною злочинністю. Однією з проблем, що потребує постійного оновлення держав-

Таблиця 1

Динаміка кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні у 2019-2023 роках, одиниць

Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення, +/-
Усього кримінальних правопорушень	5947	5342	5469	3414	4840	-1107
в тому числі фінансові:						
Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, ст. 209	283	348	395	437	969	686
Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, ст. 209-1	2	1	5	1	2	0
Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням, ст. 210	23	16	17	3	12	-11
Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону, ст. 211	1	8	3	0	1	0
Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), ст. 212	852	910	760	390	914	62
Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, ст. 212-1	35	44	24	4	34	-1
Шахрайство з фінансовими ресурсами, ст. 222	76	14	147	7	31	-45
Всього фінансових правопорушень	1272	1341	1351	842	1963	691
Частка фінансових порушень від усіх правопорушень у господарській діяльності, %	21%	25%	25%	25%	41%	19%

Джерело: розраховано автором за даними [8-12].

Таблиця 2

Кримінальні правопорушення у провадженнях, досудове розслідування у яких здійснюється Бюро економічної безпеки України

Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення, +/-
Усього кримінальних правопорушень	1883	2078	459	510	1752	-131
в тому числі фінансові:						
Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, ст. 209	42	56	15	38	116	74
Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, ст. 209-1	0	0	0	0	0	0

Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням, ст. 210	-	-	-	1	4	4
Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону, ст. 211	-	-	-	0	1	1
Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), ст. 212	708	802	43	237	697	-11
Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, ст. 212-1	29	42	13	2	29	0
Шахрайство з фінансовими ресурсами, ст. 222	0	4	0	0	19	19
Всього фінансових правопорушень	779	904	71	278	866	87
Частка фінансових порушень від усіх правопорушень у господарській діяльності, %	41%	44%	15%	55%	49%	8%

Джерело: розраховано автором за даними [8-12].

ної політики протидії фінансовим злочинам, є їх поширення на території різних країн, що призводить до проблем організаційного, юрисдикційного характеру. Виходом у такому випадку є саме гармонізація національного законодавства за міжнародними стандартами, налагодження співпраці національних органів та інституцій в сфері протидії фінансовим злочинам [24-25].

– в законодавстві акцентовано увагу на розвитку аналітичних систем забезпечення швидкої обробки й аналізу інформації при проведенні розслідувань в сфері фінансової злочинності;

– відбувається активний обмін кращими практиками, знаннями, рекомендаціями між країнами ЄС та Україною в протидії фінансовим злочинам;

– проблемним питанням залишається відсутність дієвих механізмів покарань для скорочення фінансової злочинності в достроковому періоді, адже заходи протидії стосуються викриття, накладення штрафу на обвинувачених осіб, тоді як варто розробити й впровадити практичний механізм попередження злочинів;

– затвердження двосторонніх угод про співпраці та міжнародних договорів співробітництва для забезпечення синергії й поширення досвіду у протидії фінансовим злочинам;

– транснаціональна фінансова злочинність випереджає заходи її протидії через доступ злочинців до ресурсів та передових технологій.

Зважаючи на зростання чисельності правопорушень у фінансовій сфері зростає роль та значення державної політики протидії таким злочинам. Це зумовлює потребу в постійному оновленні та впровадженні національних стратегічних документів, в яких визначені засади такої політики.

Одним з керівних документів, що визначає засади державної політики протидії фінансовим злочинам, була Концепція розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму у 2005-2010 роках [19].

Документ доктринального характеру визначав забезпечення прозорості фінансової системи, покращення міжнародного іміджу України, підвищення інвестиційної привабливості, декриміналізацію та детінізацію економіки, сприяння наповненню доходної складової державного бюджету [19]. Наслідком реалізації заходів Концепції було оновлення Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» в 2010 році, а також налагодження міжвідомчого співробітництва та моделі фінансового моніторингу злочинів.

В 2011 році схвалено Стратегію розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму на період до 2015 р. [20]. Документ визна-

чав законодавчі, інституційні та організаційні заходи для забезпечення стабільного, ефективного функціонування цієї системи.

Наприкінці 2015 року схвалено Стратегію розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року [21]. Серед заходів Стратегії визначено потребу в реформуванні системи державного управління; вдосконалення форм, методів ризик-орієнтованого підходу у сфері фінансового моніторингу; проведення національної оцінки ризиків; налагодження ефективної співпраці та співробітництва Державного фінансового моніторингу з Національним антикорупційним бюро та інші.

Вище зазначені види нормативно-правових документів не відрізнялися за їх змістовною сутністю та наповненням, а положення Концепції та Стратегії значною мірою були продубльовані, характеризуючись декларативністю. Крім того, в обох документах відсутні стратегічні індикатори та показники їх виконання [1].

Законодавчими важелями протидії фінансовим злочинам в Україні є положення ст. 209 Кримінального кодексу (ККУ), в яких передбачено карну відповідальність за відмивання (легалізацію) грошей, навмисне порушення законодавчих вимог про запобігання та протидію відмиванню доходів внаслідок злочинної діяльності [14].

Положення Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» визначають дії з легалізації доходів, внаслідок здійснення фінансових злочинів [18]. Такі дії спрямовані саме на приховування джерел походження незаконно отриманих коштів, або ж сприяння особі у приховуванні злочинів, пов'язаних з відмиванням доходів.

Порядок та механізм протидії отримання незаконних доходів визначені нормами прийнятого в 2022 році Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії». В нормативно-правовому акті визначено поняття комплаєнс як постійний процес виявлення та запобігання ризикам, які можуть виникати під час здійснення певного виду діяльності особи через невідповідність законодавству, іншим стандартам, правилам, принципам роботи. Такий процес регламентується внутрішніми документами надавача фінансових послуг та може відбуватися у формі спостереження та

контролю за відповідністю діяльності передбаченим внутрішніми документами процесами [22].

Зважаючи на поширеність фінансової злочинності як в корпоративному, так і в державному секторах, в Україні розвинена система протидії такій злочинності. В Україні система протидії економічній злочинності передбачає такі основні елементи: спеціалізовані правоохоронні органи; податкові служби; митні служби; органи фінансової розвідки. Національна поліція України забезпечує розслідування найбільшої частки економічних злочинів.

У 2014 році в Україні створено Національне антикорупційне бюро України. У 2019 році створено Управління аналітики та обробки інформації, аналогів якому в Україні немає. Аналітики, як і детективи, мають доступ та використовують у роботі основні державні реєстри та бази даних – на сьогодні понад 100 для виявлення економічних злочинів.

Єдиним органом, в основі роботи якого, використовується аналітична складова завдяки інформаційним технологіям, є Бюро економічної безпеки України (БЕБ), для реалізації якого функціонують інформаційно-аналітичні підрозділи.

Виявлення та нівелювання фінансових ризиків, відшкодування до бюджету завданих збитків державі, які загрожують фінансовій безпеці держави, є одним з напрямків роботи Бюро економічної безпеки України. У 2023 році завдяки викриттю кримінальних проваджень БЕБ відшкодували в бюджет 2,2 млрд. грн. збитків. У 2023 році експерти БЕБ розробили 1005 аналітичних структур у формі висновків щодо негативного впливу правопорушень на бюджетну, податкову, інвестиційну, грошово-кредитну сферу країни на суму 155,9 млрд. грн. В цілому в 2023 році було упереджено розкрадання державних коштів на суму 8,8 млрд. грн. (1,99 млрд. грн. у 2022 році), з яких незаконне відшкодування ПДВ на суму 2,1 млрд. грн., не допущення розкрадання коштів при тендерах в бюджетній сфері на суму 1,5 млрд. грн., упередження поширення ризикового податкового кредиту з ПДВ на суму 5,2 млрд. грн. [23].

Серед фінансових злочинів поширеною є саме укладення фіктивного договору про надання послуг з модернізації устаткування державного підприємства та підрядника. Після укладення угоди перераховано кошти за послуги з модернізації, які фактично не були виконані. Тож детективам Територіального управління Бюро економічної безпеки в Одеській області вдалося повернути кошти на суму понад 2 млн. грн. [13].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження теоретико-практичних аспектів державної політики протидії фінансовим злочинам вказує на її еволюцію, яка проявляється в розвитку різних напрямків такої політики, зважаючи на найбільш поширені види корпоративних та державних правопорушень з незаконним збагаченням. Серед корпоративних фінансових злочинів виділимо ті, що найбільше загрожують фінансові безпеці України: легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, ухилення від сплати податків, зборів, шахрайство з фінансовими ресурсами. Натомість в державному секторі розповсюджене незаконне відшкодування ПДВ, розкрадання коштів при тендерах в бюджетній сфері, поширення ризикового податкового кредиту з ПДВ, укладення фіктивного договору про надання послуг. В процесі дослідження основних фінансових злочинів в Україні можна констатувати, що вони тісно переплітаються між корпоративним та державним сектором, адже дають змогу незаконно заволодіти фінансовими ресурсами суб'єктам обох секторів. Тому подальші дослідження варто зосередити на пошуках вдосконалення державної політики протидії фінансовим злочинам, враховуючи вище вказане.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баранов, Р. О. Пріоритетні завдання щодо підвищення ефективності державної політики запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 13. С. 98-102.
2. Васильців, Т. Г., Мульська, О. П., Василечко, Н. В. Стратегічні пріоритети державної політики протидії ухиленню від сплати податків з використанням офшорних юрисдикцій. *Регіональна економіка*. 2020. № 1. С. 113-122.
3. Відмивання грошей та фінансові злочини. URL: <https://gijn.org/ua/resurs-ua/vidmivan-na-grosey-ta-finansovi-zlocini/>
4. Грицишен, Д. Передумови формування та реалізації державної політики в сфері запобігання та протидії економічній злочинності. *Наукові перспективи (Наукові перспективи)*. 2020. № 6 (6). URL: [https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-6\(6\)-32-42](https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-6(6)-32-42)
5. Грицишен, Д. О., Супрунова, І. В., Лисак, С. П., Грицишен, Д. А., Супрунова, І. В., Лисак, С. П. Класифікація економічної злочинності для цілей державного управління в контексті забезпечення державної безпеки. *Центрально-український науковий вісник. Економічні науки*. 2020. 4(37). С. 9-25. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=934580>
6. Дикий А. П. Державна політика запобігання та протидії економічній злочинності в системі гарантування економічної безпеки України: монографія / А. П. Дикий. Житомир: ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк»», 2023. 428 с.
7. Долбнєва, Д. В. Шляхи трансформації системи боротьби з економічними злочинами в Україні з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2019. №2-3(55-56). С. 21-27.
8. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2019 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=208205
9. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2020 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=210855
10. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2021 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=215627
11. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2022 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=225262
12. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2023 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=241804
13. Заволодіння 2 млн грн: БЕБ повідомило про підозри керівникам оборонного підприємства та компанії-підрядника. URL: <https://esbu.gov.ua/news/zavolodinnia-2-mln-hrn-beb-povidomylo-pro-pidozry-kerivnykam-oboronnoho-pidpriemstva-ta-kompanii-pidriadnyka>
14. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 19.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
15. Луцька, К. Удосконалення правових механізмів протидії корупції в органах державного управління з огляду на країни ЄС. *Наукові перспективи (Наукові перспективи)*. 2023. № 12 (42). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-)
16. Наконечна, Н. В., Щурко, У. В. Протидія фінансовим злочинам як передумова формування ефективної системи фінансової безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна*. 2013. 1. С. 77-86.
17. Підбережник, Н. П. Антикорупційна політика в країнах Західної Європи: досвід для України. *Ефективність державного управління*. 2013. № 37. С. 123-132.
18. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України № 361-IX від 01.01.2024. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 25, ст.171). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
19. Про схвалення Концепції розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005-2010 роки: розпорядження Кабінету міністрів України № 315-р від 3 серпня 2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/315-2005-p#Text>
20. Про схвалення Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відми-

ванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму на період до 2015 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 190-р від 9 березня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2011-r#Text>

21. Про схвалення Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1407-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1407-2015-r#Text>

22. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України № 1953-IX від 01.01.2024 (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 3-4, ст.10). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>

23. У 2023 році завдяки роботі Бюро економічної безпеки збережено 8,8 млрд державних коштів. URL: <https://esbu.gov.ua/news/u-2023-rotsi-zavdiaky-roboti-biuro-ekonomichnoi-bezpeky-zberezheno-88-mlrd-derzhavnykh-koshtiv>

24. Franssen, V. The EU's Fight Against Corporate Financial Crime: State of Affairs and Future Potential. *German Law Journal*. 2018. № 19(5). P. 1221-1249.

25. Pavlidis, G. Learning from failure: cross-border confiscation in the EU. *Journal of Financial Crime*. 2019. № 26(3). P. 683-691. URL: <https://doi.org/10.1108/JFC-08-2018-0087>

26. Risk Angles: Five questions on financial crime. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/governance-risk-and-compliance/articles/risk-angle-financial-crime.html>